

טמונה בפרשה

עלון שבועי לעידוד העיון והבקיאות בפרשת השבוע

פרשת מטות - מסעי

לסדר את הפרשה

לפניכם רשימת נושאי הפרשה בסדר מעורב, עליכם לסדרם מחדש לפי סדר ההתרחשויות בפרשה. כשתצליחו, תקבלו מהאותיות חלק מפסוק מהפרשה.

- א. נתינת ערים ומגרשים ללוויים
- א. הסכמת משה לתנאי בני גד וראובן
- א. מלחמת מדין
- ב. שמות נשיאי בני
- ה. השארת נחלת צלפחד במטה מנשה
- ו. קרבן הזהב של שרי המלחמה להשי"ת
- י. ציווי חלוקת ונחלת הארץ
- ל. בניית ערי האמורי ע"י בני ראובן, גד ומכיר
- מ. ציווי הפרשת ערי מקלט
- מ. פירוט גבולות ארץ ישראל
- נ. בקשת בני גד וראובן לנחול מעבר לירדן
- פ. חלוקת שלל המלחמה
- פ. דיני נדרים והפרתם
- פ. פירוט מסעות בני
- צ. טהרת העם לאחר המלחמה
- ת. הריגת חלק משבויי מדין

שאלה לשולחן שבת

"משנכנס אב ממעטין בשמחה"
(שו"ע או"ח סי' תקנ"א ס"א)

ויש לבאר מדוע בחר בעל השולחן ערוך לכתוב דין זה שמשכנס אב ממעטין בשמחה, ואילו את הדין ש'משנכנס אדר מרבין בשמחה' לא הזכיר כלל בהלכות חודש אדר ופורים והלא שתי הדינים הוזכרו יחד בגמרא (תענית כט.): 'אמר רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב: כשם שמשכנס אב ממעטין בשמחה כך משנכנס אדר מרבין בשמחה'.

מטרת השאלה

הינה לעורר דיון סביב שולחן השבת. ניתן לשלוח את תשובותיכם למערכת (בצרוף מקורות, אם ישנם) ובל"ג אכתוב מן התשובות בעוד כחודש.

פנינים

"כל הודג נפש וכל נגע בחלל תתחטאו"

לכאורה לא מובן: וכי מלחמת מדין היתה המלחמה הראשונה שנלחמו בה בני ישראל והרגו באויביהם?! והלא כבר כמה מלחמות נלחמו: בעמלק, בסיחון ובעוג, ומדוע שם לא נצטוו בהלכות טומאת מת? ברם, מצינו שני סוגי אומות העולם, בגמרא (יבמות סא): כתוב: 'אתם קרויים אדם ואין אומות העולם קרויים אדם'. ומנגד, דרשו חז"ל (ע"ז ג.): 'מניין שעכו"ם העוסק בתורה יש לו שכר, שנאמר "האדם", הרי שיש גויים הקרויים 'אדם'. ונראה שיש לחלק בין גוי שאינו מקיים ז' מצוות, ולכן אינו קרוי 'אדם', לבין גוי המקיים ז' מצוות שנקרא 'אדם'. לפי זה, תושבי ארצותיהם של סיחון ועוג שהיו כופרים במצוות, אינם קרויים אדם ואינם מטמאים כלל. אבל בנות מדין שהותירו בני ישראל בחיים, ישנה חובה לכפות עליהן לקבל על עצמן קיומן של ז' מצוות בני נח (רמב"ם הל' מלכים). ולמרות שלבסוף ציווה משה להורגן, מכל מקום כבר נכללו בכלל 'אדם', ולכן טימאו את הורגיהן וצריכים היו להתחטא כדין. (תפארת יהונתן)

'משל למלך שהיה בנו חולה והוליכו למקום רחוק לרפאותו. כשהיו חוזרין התחיל אביו מונה כל המסעות, אמר לו: כאן ישננו, כאן הוקרנו, כאן חשית את ראשך' (רש"י)

הנמשל לדברי רש"י הללו, אלו חטאי בני ישראל שמושה מוכיחם עליהם ברמז, 'כאן ישנו' - בבוקר מתן תורה שלא קמו מוקדם לקבלתה, 'כאן הוקרנו' - מלחמת עמלק שגרמה לקרירות בעם ישראל ('אשר קרך בדרך'), 'כאן חשית את ראשך' - מה שאמרו בני ישראל: "נתנה ראש ונשובה מצרימה" או רמז לזה שפקפקו במשה שהיה הראש שלהם. (אמרי אמת)

"זה הדבר אשר ציוה ד' לבנות צלפחד לאמור לטוב בעיניהם תהיינה לנשים אך למשפחת מטה אביהם תהיינה לנשים"

על פניו ישנה סתירה בדברי הפסוק, שבתחילה כתוב שיש להן רשות להינשא לאיזה שבט שירצו, אבל בסוף כתוב: "אך למשפחת מטה אביהם תהיינה לנשים". ונראה לבאר ע"פ מה שאמרו חז"ל, שבאמת בנות צלפחד לא היו ראויות להוליד כיון שנישאו לבעליהן אחר ארבעים שנה, אלא מחמת צדקתן נעשה להן נס וילדו. ולכן, בהתחלה כתוב "לטוב בעיניהם תהיינה לנשים", כיון שנחלת השבט לא ייגרע על ידי הנישואין הללו, כי לפי הטבע לא תלדנה ובעל הרי אינו יורש מהתורה, אבל בכל זאת כיון שחפץ אני לעשות להן נס שיוולדו להן בנים, ואין זה מן הנכון שאעשה נס אשר יגרום את גריעת נחלת השבט של אביהן. לכן מייעץ אני להן עצה טובה שרק למשפחת מטה אביהם תהיינה לנשים, ואז יתאפשר לעשות להן נס שיוולדו להם בנים, כי כך לא יגרע מנחלת אביהן. (חתם סופר) ולפי זה מבואר היטב הפסוק: "כאשר צוה ד' את משה כן עשו בנות צלפחד". שהרי לכאורה מה החידוש בכך, אלא שלמרות שלא היו הדברים בגדר של ציווי אלא רק כעצה טובה, בכל זאת שמעו לעצה זו של הקב"ה וברחו להתחתן עם בני שבטן.

"וזאת בלעם בן בעזר הרגו בחרב"

בגמרא (סנהדרין קו): מבואר שבלעם נהרג בידי פנחס שר הצבא במלחמה. ויש לבאר כיצד פנחס הכהן בחר להרוג את בלעם והרי גוי מטמא במגע ואיך יכל להורגו בחרב? ויש לומר: א. פנחס לא היה זה שהרגו בפועל, מכל מקום כל המלחמה נקראת על שמו. ב. פנחס הפיל את בלעם על ידי שימוש בציץ ונעצו על חרב עומדת. ג. תפס החרב על ידי חציצה של דבר אחר. ד. פנחס התכהן רק לאחר ששם שלום בין השבטים ועשה זאת לאחר מכן. ה. כבר נטמא פנחס קודם לכן בעל כרחו. (ע"פ תשובות הקוראים הנכבדים שליט"א 'שאלה לשולחן שבת' תשע"ט)

חידון א' ת'

- התשובה לכל שאלה **מתחילה** באות המופיעה בתחילת השורה
- א. בנ"י נצטוו לתת ללווים מנחלת _____
  - ב. אחד ממקומות חניית בני"י
  - ג. רוצה לנקום את רצח בן משפחתו
  - ד. בנות צלפחד התחתנו עם בני -
  - ה. שם נפטר ונקבר אהרן הכהן
  - ו. " _____ אף ד' בישראל"
  - ז. גבול צפון א"י הוא מ _____ עד חצר עינן
  - ח. "ומגרשיהם יהיו לבהמתם ולרכושם ולכל _____"
  - ט. בנות צלפחד נישאו ל _____ בעיניהם
  - י. נשיא שבט דן: "בקי בן _____"
  - כ. במותו, חוזר הרוצח למשפחתו
  - ל. אחד ממקומות חניית בני"י
  - מ. הלווים קבלו 48 ערים ואת -
  - נ. חולקו לשבטים בארץ ישראל
  - ס. בנ"י נסעו מים _____ וחנו במדבר _____
  - ע. לאביהם של שני נשיאים היה את אותו השם:
  - פ. נשיא מטה נפתלי
  - צ. אחד ממקומות חניית בני"י
  - ק. מזרחה
  - ר. הוא נס מפני גואל הדם
  - ש. נשיא מטה שמעון
  - ת. באילים היו 12 עינות מים ושבעים -

חידון א' ת' הפוך

- התשובה לכל שאלה **מסתיימת** באות המופיעה בתחילת השורה
- א. עיר שבנו בני ראובן
  - ב. ממנו בזזו והביאו לאהל מועד
  - ג. מלך הבשן
  - ד. נחלת בני מכיר בן מנשה
  - ה. חצוצרות הכסף קרויים - "חצוצרות ה- _____"
  - ו. אחת מהערים שבנו בני ראובן
  - ז. שלל מטלטלין שאינו תכשיטים קרוי - (רש"י)
  - ח. הוא לכד את העיר קנת
  - ט. "וחצי _____ המנשה"
  - י. מחמשת מלכי מדין
  - ך. כך כינו בני ראובן וגד את עצמם בפני משה
  - ל. תכשיט שהביאו שרי האלפים והמאות
  - ם. אף הוא נהרג במלחמת מדין
  - ן. בניו בנו את חשבון
  - ס. הכהן שנשלח למלחמת מדין
  - ע. ממקום זה משה שלח את המרגלים
  - ף. בנ"י נצטוו להכשיר גם את כלי ה- _____
  - ץ. ואת כלי ה- _____
  - ק. גם לו נשבע ד' לתת את ארץ כנען
  - ר. כהן המוזכר פעמים רבות בפרשה
  - ש. אם בעלה אביה _____ ביום שמעו-נדריה קיימים
  - ת. משה שלח למלחמת מדין גם את ה- _____

ואלה שמות

"ויקחו את כל השלל"

אלו שמות נוספים יש לשלל ולמה הם משמשים? (התשובות במדור התשובות)

מן המדרש

"וידבר משה אל ראשי המטות... איש כי ידור נדר לד'. זהו שכתוב (ירמיה ד): 'ונשבעת חי ד' באמת במשפט ובצדקה', אמר להם הקב"ה לישראל: 'לא תהיו סבורים שהותר לכם להשבע בשמי?! אפילו באמת אין אתה רשאי להישבע בשמי אלא אם כן יהיו בך כל המדות האלו: "את ד' אלקיך תירא" - שתהא כאותם שנקראו 'יראי אלקים' אברהם, איוב ויוסף. אברהם, שכתוב: "כי ידעתי כי ירא אלקים אתה". איוב, שכתוב: "איש תם וישר וירא אלקים". יוסף, שכתוב: "את האלקים אני ירא", הווי את ד' אלקיך תירא. "ואותו תעבוד" - אם אתה מפנה את עצמך לתורה ולעסוק במצוות ואין לך עבודה אחרת, לכן נאמר "ואותו תעבוד". "ובו תדבק" - וכי יכול אדם להידבק בשכינה?! והלא כבר נאמר: "כי ד' אלקיך אש אוכלה הוא"! אלא לומר לך, כל המשיא בתו לתלמיד חכם שקורא ושונה ועושה פרקמטיא ומהנה אותו מנכסיו, זהו שנאמר עליו "ובו תדבק". מעתה, אם יש בך את כל המדות האלו אתה רשאי להישבע בשמו של הקב"ה, ואם לאו אין אתה רשאי להישבע. מעשה בינאי המלך שהיו לו אלפיים עיירות וכולם נחרבו בגלל שבועות של אמת. כיצד? אומר אדם לחבירו 'שבועה שאני הולך ואוכל כך וכך במקום פלוני, ואשתה כך וכך במקום פלוני' והווי הולכים ומקיימים את שבועתם ונחרבו, מה הנשבע באמת כך הנשבע על השקר על אחת כמה וכמה. (ע"פ מדרש רבה)

מילה בפרשה

אח ראשון של יווני,
שימן שעון ישנוני,
כי לפרק זמן ניכר,
סחב ידיו בעיקר.

המונח המבוקש הינו מילה
בת 3 אותיות המופיעה בפרשה.
אשר כל שורה בחידה
רומזת להקשר שונה שלה.
(יתכן כתיב חסר וחילופי אותיות
בעלי הגיה דומה)

התשובה תתפרסם אי"ה בגליון הבא

"ואת יהושע בן נון"

מלבד נון, אלו אישים נוספים המוזכרים בתנ"ך ניתן לקרוא את שמם ישר והפוך? (10 תשובות)

****

מצאו נא בפרשה:

1. מילה המוטעמת במרכא כפולה.
2. חמישה סוגי תכשיטים המופיעים בפסוק אחד.
3. פסוק שמתחיל ומסתיים באות נ'.
4. שמות של 16 פרשות. (כתיב)
5. שני סוגי בדים, אך לא בהקשר של ביגוד.
6. שש מילים רצופות המסתיימות באות ה'.
7. שלוש מילים רצופות בעלות אותו שורש.
8. שניים מסימני ליל הסדר.

איך יתכן שיהרוג בשוגג ויהיה פטור מגלות?

***

"ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא הבאים למלחמה" לכאורה לא מובן מדוע כתוב: "הבאים למלחמה", הרי זה היה לאחר המלחמה, ועל פניו היה צריך להיכתב 'הבאים מהמלחמה'. ויש שתירצו, שלמרות שהמלחמה הגשמית הסתיימה, עדיין יש גם מלחמה רוחנית תמידית עם היצר הרע עד סוף הימים. וזו הכוונה במילים "הבאים למלחמה", שאמר להם אלעזר כך, 'סיימתם את המלחמה הגשמית, אך כעת אתם באים אל המלחמה התמידית, הרוחנית. (מעינה של תורה) ויש שפירשו שרמזו להם שנשארו בדרגתם הרוחנית שהייתה להם טרם יציאתם למלחמה ולא נכנסה גאוה בליבם מכך שניצחו בקרב. (בשם האדמו"ר מבעלזא)

"זיכרון" סימן

גימטריאות ורמזים לזכירת מספר פסוקי הפרשה

בפרשת מטות מסופר, בין היתר, אודות חלוקת הארץ העתידית על פי הגורל. בפרשת מטות ישנם 112 פסוקים ובמסעי ישנם 132 פסוקים, וביחד: 244. אפשר לזכור זאת ע"י זכירת המילה: "הגורל" = בגימטריא = 244

תשובות

ושפני טמוני חול - תשובה לשבוע שעבר: איזו מצוה אי אפשר לקיים מעומד? - מפני שיבה תקום. **לסדר את הפרשה** - "פאת צפון אלפים באמה". **חידון א' ת'** - אחותם, בני יעקב, גואל הדם, דודיהן, הר ההר, ויחר, זפרונה, חיתם, טוב, יגלי, כהן גדול, לבנה, מגרשיהן, נחלות, סוף סין, עמיהוד, פלטיאל, צלמונה, קדמה, רוצח, שמואל, תמרים. **חידון א' ת' הפוך** - אלעלא, זהב, עוג, גלעד, תרועה, נבו, בז, נבח, שבט, אוי, עבדך, עגיל, בלעם, ראובן, פנחס, קדש ברנע, כסף, עץ, יצחק, אלעזר, החריש, חוצרות. **שעשועי דאורייתא** - דוד, ישי, נתן, אסא, תחת, אדא, אגא, גוג, שרש, שלש. 1. "ויקרא לה נבח". 2. "אצעה וצמיד טבעת עגיל וכומז". 3. "נחנו נעבר חלוצים לפני ד' ארץ כנען ואתנו אחות נחלתנו מעבר לירדן". 4. וישלח, וישב, שמות, בא, תרומה, פקודי, ויקרא, במדבר, חקת, פינחס, ויצא, משפטים, צו, אחרי מות, בהר, דברים. 5. רקם וחור מלכי מדין. 6. "ותהיינה מחלה תרצה וחגלה ומלכה ונעה". 7. "וימת מות יומת". 8. קדש, צפון. **ואלה שמות** - שלל, מלקוח, שבי, בז, ביזה. 1. כתב האבן עזרא (דברים יג), 'שמותם על דבר המקרה שיהיה בימיהם והם עמנואל מהר שלל חש בז ושאר ישוב'. 2. לשון 'שלל' הוא דבר המכונס יחד, אך דווקא מטלטלין של מלבוס נקראים 'שלל' אבל כסף וזהב רק 'בז'. (גור אריה) 3. ביזה הוא מלשון בוז, שבזים למפסידים במלחמה. 4. כשהיו במדין היה להם לחוש שמא יברחו ולכן נקראו 'שבי', ולאחר מכן הובילו את הבהמה והאדם יחד והכל קרוי מלקוח. (העמק דבר) **מילה בפרשה פינחס** - מחלה. "הוא מחכה בקוצר רוח" - מחכה, מצפה = מחלה, "לאורחת עם שם נוח" - מחלה זהו שם של אישה (מבנות צלפחד), "אך אז החולי השיגה" - חולי = מחלה, "כשסלחה לרופא והבליגה" - סלחה = מחלה. **טמונות בפרשה** - 1. "רימון פריך" (לג, יט) 2. מגרש - "ומגרשי הערים" (לה, ד) 3. ציווי הפרשת ערי מקלט. שלוש בכל צד של הירדן (לה, יד) 4. עטרות נייר - "עטרות ודיבון" (לבג, ג) 5. "עד נחל אשכול" (לבט, ט) 6. הישוב - "כסלון" (לד, כא) 7. סכום שנותיו של אהרן הכהן: 123. (לג, לט) 8. "והחריש" (לה, ג) 9. "ואת רבע" (שהיה אחד מ-5 מלכים) (לא, ח) 10. "ויכתוב משה" (לג, ב) 11. חמשת החושים - "ואנחנו נחלץ חושים" (לביז, יז) 12. "ממדבר ציץ" (מלשון צינה וקור) (לד, ג) 13. 'השפוד והאסכלה' (רש"י לא, כג) 14. "והייתם נקיים" (לב, כב) 15. "יתר הַבַּי" (לא, לב) 16. "בצדיה" - 'במארב' (רש"י לה, כ) **טמונות בהפטר** - 1. "בארות" (ביג, ג) 2. "ישאגו כפירים" (בטו, ג) 3. "תכבסי בנתר ותרבי לך בורית" (ב, כב) 4. "לשנות מי נהר" (ביח) **שאלה לשלחן השבת קרח** - שאלנו: א. מדוע כפל קרח בדבריו ואמר: "כי כל העדה כולם קדושים" וכלל את כולם פעמיים? ב. מה החיבור והקשר בין עניין שמיעת כל העדה 'אנכי ד' אלקיך' בהר סיני לבין כך שכולם קדושים? כמה מעיקרי התשובות שהתקבלו במערכת: 1. עניין זה שכל עם ישראל ביחד הוא זה שגורם להם להיות קדושים כמו שהיו כשחנו בהר דיני ושמעו מפי הגבורה אני ד' אלקיך ששם היו באיש אחד בלב אחד. 2. אם זכו לשמוע כולם מפי הקב"ה בכבודו ובעצמו בוודאי שהדבר מוכיח שכולם קדושים. 3. בא לומר שלא רק שכולם קדושים בכללות כמו 'רובו ככולו' אלא אפילו לא תמצא יחידים שאינם קדושים כלל. 4. במילה 'כלם' יש גימטריא עם הכולל של שני שמותיו של הקב"ה, שבכל יהודי יש שם השם. (לב שמחה) 5. גם בקדושה ישנן דרגות שונות של קדושה, וקרח רצה לחדש שכולם באותה דרגה ממש. 6. בא קרח לרבות את הערב רב בדבריו. (שמן אפרסמון) 7. כל העדה - כל אחד ואחד, כלם קדושים - מהם, קדוש הוא כל כולו מכף רגל ועד ראש. (ספורנו)

ניתן להשיג את העלון:

במייל: ע"י שליחת מייל בקשה אל: temunabaparashah@gmail.com מלמדים, תלמודי תורה ובתי ספר - נא ציינו זאת.

באתרים: באתרים: 'לדעת', 'אידישער וינקל' (באידיש) 'תורת יוסף' ו'דרשו'.

בשכונת בית ישראל בירושלים: בחנות 'פיצוחי בית ישראל' רח' בית ישראל 1, ובמערכת.

העלון מגיע מדי שבוע לעשרות אלפי משפחות וילדים, המשתמשים

בו ללימוד משותף סביב שולחן השבת.

מעוניינים להקדיש את העלון לכל מטרה? צרו קשר עם המערכת, או טלפנו: 052-766-5775

© כל הזכויות שמורות לאהרן ביי.

ניתן לשלוח תגובות, רעיונות והערות למערכת:

קויפמן 17, ירושלים

temunabaparashah@gmail.com

זהו חידון משעשע מתמונות הרומזות על פסוקים ומושגים מהפרשה ומפירוש רש"י.
(תוכלו למצוא תשובות במדור 'תשובות')

אדגיש, כי אין הכוונה להמחיש את הפסוקים כלל, אלא רק בדרך רמז וכפל לשון. (מומלץ לציין זאת לילדים)
אשמח לקבל רעיונות, חידוקים והערות: temunabaparashah@gmail.com
כמו"כ להצטרפות לרשימת התפוצה ולהקדשות ניתן לשלוח בקשה למייל הנייל.

טמונות בפרשה

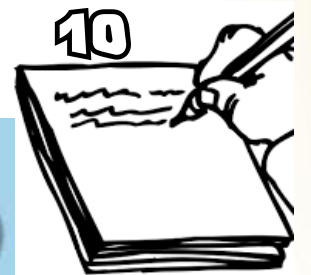
מקרא רמת קושי: רגיל קשה

3 / 3 3

0.25 = 0.2

'מחשבה טובה'

התשובה לטמונה זו
תתפרסם בע"ה בגיליון הבא

תשובה לגיליון הקודם
וא"ו קטועה במילה "שלום" (כה,יב)

הפטרת מסעי "שמעו דבר ד'" (ירמיהו ב' ד' - כח. ו: ג' ד')

טמונות בהפטרה

עדיין ניתן לרכוש את משחק ה'חדר בריחה' המבוקש! חידות ומשימות לכל הגילאים לחוויה משפחתית מושלמת!
לפרטים נוספים ולהזמנות התקשרו: 052-766-5775